

De mai bine de un deceniu cercetările arheologice din hotarul satului Stupini, comuna Sânmihaiu de Câmpie, județul Bistrița-Năsăud, urmărind dezvelirea unor așezări din primul mileniu creștin, au identificat și o serie de vestigii preistorice care confirmă prezența aici, ca în tot arealul Câmpiei Transilvaniei, a unor comunități umane încă din cele mai vechi timpuri. Topografic, acestea se concentrează pe terasele mai largi, ferestruite de pâraie, din partea vestică a hotarului localității, în punctele „Vătaștină” și „Fânațele Archiudului”, pe malul stâng al văii Brătenilor, unul dintre afluenții pe care Valea Lechinței îi preia dinspre sud-est (fig.1). În primul dintre puncte săpăturile din anii 1994-1995 au înregistrat complexe aparținând culturii Wietenberg, cât și o întinsă așezare hallstattiană timpurie de care aparține și depozitul de bronzuri apărut în urmă cu câteva decenii¹. În cel de-al doilea sit, cercetat cu începere din 1996, au fost înregistrate arii de locuire din neoliticul târziu (cultura Petrești), eneolitic (Coțofeni), epoca bronzului, hallstattul timpuriu, continuând cu o întinsă așezare romană, romană târzie, din sec. V-VI și sec. VIII-IX².

Locuirea din epoca bronzului ocupă mai ales pantele și terasa mediană a părții de hotar cunoscută sub denumirea de „Fânațele Archiudului”, punct delimitat de Valea Bândeii și Tăul Brătenilor (fig.2) fără ca în arealul cercetat să se înregistreze o depunere continuă, corespunzătoare acestui orizont. Cele mai importante vestigii din epoca bronzului, identificate prin cercetările arheologice efectuate până în prezent, sunt reprezentate de câteva vetre și depuneri cu caracter cultic asupra cărora vom reveni cu altă ocazie. De această dată ne-am propus prezentarea unui complex descoperit în anul 2001 în secțiune magistrală S₃₁, orientată N-S peste terasa cuprinsă între Valea Brătenilor și pâraul ce desparte situl pe direcția V-E, de 125 m x 2 m. La dezvelirea unei gropi romane de provizii (G₂₇) surprinse între m 33,8 și 35,3 s-a constatat că aceasta a tăiat o groapă de epoca bronzului, notată ca groapa G₂₈. Groapa romană, care se adâncea până la 1,80 m de la nivelul actual al solului, cu un diametru la gură de 1,50 m, a distrus în proporție de peste două treimi complexul din epoca bronzului (fig.3). Groapa G₂₈, de formă circulară, cu pereții drepecți și fundul ușor albiat, a avut la nivelul conturat al gurii un diametru de 1,40 m. Fundul gropii, situat la 1,30 m de la suprafața actuală a terenului, era acoperit de un strat de cenușă iar pereții, îngrijit lucrați, prezentau urme de lutuire fiind arși până la vitrifiere pe o grosime de aproximativ 2 – 2,5 cm. În suprafața păstrată a gropii se găsea o masă compactă de ceramică vitrifiată, alcătuită din vase clădite unele în altele, care cu greu au putut fi ridicate și separate, de unde și starea fragmentară a celei mai mari părți a inventarului. Cu toate degradările și deformările suferite în materialul ceramic recoltat pot fi distinse mai multe categorii de vase, atât prin calitatea pasteii, cât și a formelor înregistrate. Beneficiind de un lot ceramic unitar ca producție, deși fragmentar păstrat, am socotit utilă înregistrarea tuturor formelor găsite în groapa-cuptor de la Stupini.

1. Oală bitronconică, din pastă semifină cu nisip și cioburi pisate în pastă, cărămiziu-negricioasă, suprafața netezită cu slip maroniu, gâtul înalt, marginea răsfrântă și îngroșată. Pe umerii vasului sunt plasați patru butoni conici. Vasul a fost deformat de foc, având pereții răscopecți (pl.1/1, pl.7/1).

2. Oală (pl.1/2, pl.7/2) cu corpul bombat, gâtul înalt pe care erau plasate două torți, gura dreaptă cu marginea rotunjită, lucrată din pastă semifină, cărămizie, slip maroniu-cărămiziu. Corpul deformat de foc.

3. Fragment din corpul unei oale bitronconice (pl.5/1), pastă semifină cu firișoare de nisip, paiete de mică și cioburi în pastă, brun-negricios, slip cărămiziu cu pete vineții și pereții răscopecți din cauza vitrifierii.

4. Vas cu corpul globular (pl.4/3), gâtul scurt și marginea ușor evazată, din pastă semifină cu nisip și firișoare de mică în compoziție, slip brun-cărămiziu.

1 Șt. Dănilă, *Depozitul de bronzuri de la Stupini*, în SCIVA, 26, 2, 1975, 225-229.

2 Gaiu 1999, Gaiu 2004.